

Sygn. akt I ACa 1368/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Edyta Mroczek

Sędziowie: SA Ewa Kaniok (spr.)

SA Beata Kozłowska

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puskarska

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w Ł.

z udziałem interwenienta ubocznego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 18 marca 2015 r., sygn. akt XVI GC 130/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie drugim zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 60.762 zł (sześćdziesiąt tysięcy siedemset sześćdziesiąt dwa złote) z odsetkami ustawowymi od 12 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

b) w punkcie trzecim zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 9.840 zł (dziewięć tysięcy osiemset czterdzieści złotych);

II. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 5.739 zł (pięć tysięcy siedemset trzydzieści dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Beata Kozłowska Edyta Mroczek Ewa Kaniok

Sygn. akt I ACa 1368/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 stycznia 2014 r. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwoty 124 442,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od 12 lipca 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że zawarła umowę o wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego M. A. 2009 z (...) sp. z o.o. z siedzibą w S., której przedmiotem było wykonanie systemu produktywnego na potrzeby przedsiębiorstwa powoda w zakresie i na zasadach opisanych w umowie. Jako zabezpieczenie ewentualnych roszczeń powódki pozostających w związku z powyższą umową, jej kontrahent R. złożył gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu o nr (...) z dnia 14 marca 2011 r., udzieloną mu przez pozwanego (...). Zgodnie z treścią gwarancji, w przypadku powstania ewentualnych roszczeń powódki w stosunku do spółki (...) w związku z zawartą umową, a w szczególności z tytułu wymaganych kar umownych, pozwany zobowiązany był nieodwołalnie i na zasadach określonych w gwarancji wypłacić powódce kwotę w wysokości do 200 000 złotych. Zgodnie z twierdzeniami powódki R. nie wykonał przedmiotu umowy w terminie, powódka skorzystała zatem z przysługującego jej prawa odstąpienia od umowy i obciążyła swojego kontrahenta karą w wysokości 20% przewidzianego w tej umowie wynagrodzenia. R. nie zapłacił powódce żądanych kwot, (...) F. wezwał zatem pozwanego do wypłaty gwarancji ubezpieczeniowej. Decyzją z dnia 29 marca 2012 r. pozwany odmówił dokonania wypłaty z tytułu gwarancji ubezpieczeniowej, uzasadniając decyzję niespełnieniem przez powódkę wymogów formalnych gwarancji. Powódka uzupełniła wskazywane przez pozwanego braki formalne wniosku i pismem z dnia 11 czerwca 2012 r. ponownie zwróciła się o wypłatę środków z gwarancji. Do dnia wniesienia powództwa pozwana nie uiściła na rzecz powódki żądanych przez nią kwot. Na sumę dochodzoną pozewem składają się należności z tytułu obciążających R. kar umownych, a także należności z tytułu wypłaconego R. wynagrodzenia, podlegającego zwrotowi w związku z odstąpieniem od łączącej go z powódką umowy.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Pozwany wskazał, że u podstaw odmowy wypłaty kwoty objętej gwarancją legły dwie kwestie: wątpliwości czy podpisy złożone pod wezwaniem do zapłaty należą do osób należycie umocowanych do działania w imieniu powódki a także fakt, że dołączone do wezwania zapłaty oświadczenie nie zawierało sformułowania, aby zobowiązany tj. R. nie zapłacił należności wynikających z kar umownych. Pozwany wniósł jednocześnie o przyznanie R. do niniejszej sprawy na podstawie art. 84 § 1 k.p.c.

W związku z zawiadomieniem o niniejszej sprawie w trybie art. 84 § 1 k.p.c. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. pismem z dnia 20 maja 2014 r. zgłosiła interwencję uboczną po stronie pozwanej, wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów interwencji. W uzasadnieniu pisma interwenient uboczny wywodził, że roszczenia dochodzone w niniejszej sprawie są bezzasadne, w rzeczywistości nie zaistniały bowiem przesłanki do odstąpienia od umowy o wdrożenie systemu informatycznego, obciążenia interwenienta karą umowną i żądania zwrotu wypłaconego mu wynagrodzenia.

Wyrokiem z dnia 18 marca 2015 r., Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 63 680 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 12 lipca 2012 r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim oddalił powództwo w pozostałej części. W punkcie trzecim zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 246,07 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 28 lutego 2011 r. (...) S.A. oraz (...) spółka z o.o. zawarli umowę o wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego M. A. 2009, której przedmiotem było wykonanie systemu produktywnego na potrzeby przedsiębiorstwa powoda, w zakresie i na zasadach opisanych w tej umowie. Obowiązek zabezpieczenia ewentualnych roszczeń powódki poprzez przedłożenie jej gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu wynikał z § 19 ust. 1 umowy.

W dniu 14 marca 2011 r. (...) S.A. wystawił na zlecenie interwenienta ubocznego gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu o nr (...), na podstawie której zobowiązał się nieodwołalnie i bezwarunkowo zapłacić na rzecz powodowej spółki kwotę do wysokości 200 000 złotych w terminie 30 dni od otrzymania pierwszego pisemnego wezwania wraz z wymaganymi załącznikami - pkt 1. i 4. gwarancji. Zgodnie z treścią punktu 2. Gwarancji, miała ona zabezpieczać ewentualne roszczenia beneficjenta (powódki) w stosunku do zobowiązanego (interwenienta ubocznego) w związku z zawartym kontraktem, a w szczególności z tytułu wymaganych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego tego kontraktu, które to nie zostały przez

zobowiązanego zapłacone. Zgodnie z treścią § 3, gwarancja została udzielona do dnia 14 czerwca 2012 r. Szczegółowe wymagania formalne żądania wypłaty kwot objętych gwarancją zostały określone w punktach 5. i 6. gwarancji. Wezwanie powinno być podpisane przez osoby właściwie umocowane w imieniu beneficjenta i złożone w okresie ważności gwarancji. Do wezwania nadto należało dołączyć:

- a) pisemne oświadczenie, że zobowiązany, pomimo pisemnego wezwania, nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją i nie uiścił wymagalnych kar umownych oraz, że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji,
- b) kopię wezwania do zapłaty kar umownych należnych z tytułu wskazanego w ppkt. a, wraz z potwierdzeniem wysłania,
- c) dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty.

Powódka i interwenient uboczny weszli w spór odnośnie terminowego wykonania przedmiotu umowy przez interwenienta. Pismem z dnia 28 października 2011 r. powódka odstąpiła od umowy oraz zażądała zapłaty kar umownych w wysokości 20% wynagrodzenia ustalonego za wykonanie przedmiotu umowy.

Powódka dwukrotnie występowała do pozwanego z wnioskiem o wypłatę środków objętych gwarancją należytego kontraktu. Postępowanie zainicjowane pierwszym wezwaniem zakończyło się wydaniem przez pozwanego w dniu 29 marca 2012 r. decyzji nr (...) odmawiającej dokonania wypłaty. Uzasadniając decyzję pozwany wskazał na niespełnienie przez powódkę wymogów formalnych wezwania do zapłaty: niezłączenie oświadczenia, że zobowiązany tj. (...) spółka z o.o. nie uiścił wymagalnych kar umownych, a także niewykazanie właściwego umocowania osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty do działania w imieniu powódki.

Pismem z dnia 6 czerwca 2012 r., doręczonym pozwanemu w dniu 11 czerwca 2012 r., powódka ponownie zgłosiła żądanie wypłaty gwarancji. Zażądała od pozwanego zapłaty kwoty 63 680 złotych z tytułu obciążającej interwenienta ubocznego kary umownej oraz kwoty 60 762 złotych odpowiadającej należnościom wypłaconym interwenientowi tytułem wynagrodzenia, łącznie 124 442 złote.

Do pisma dołączone zostały:

- a) oświadczenie, że i (...) spółka z o.o. pomimo pisemnego wezwania, nie wykonała kontraktu objętego gwarancją oraz nie uiściła kar umownych,
- b) kopia odstąpienia od umowy z dn. 28 lutego 2011 r. wraz z wezwaniem (...) spółki z o.o. do zapłaty kar umownych wraz z potwierdzeniem doręczenia,
- c) kopia odpisu z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców powodowej spółki, aktualnego na dzień 6 kwietnia 2012 r.,
- d) kopię dokumentu zawierającego wzory podpisów osób umocowanych do reprezentowania powodowej spółki.

Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części, tj. w zakresie żądania zapłaty kwoty 63 680 zł z tytułu kar umownych.

Między stronami nie było sporu, co do faktu wystawienia gwarancji ani co do zakresu gwarantowania, spór dotyczył zasadności i prawidłowości złożenia przez (...) F. żądania wypłaty kwoty objętej gwarancją bankową oraz w konsekwencji istnienia obowiązku (...) Towarzystwa (...) zapłaty kwoty 124 442 złotych wywołanego tym żądaniem.

Gwarancja ubezpieczeniowa nie jest uregulowana w polskim systemie prawnym, ale jest konstrukcją wytworzoną w obrocie i zaakceptowaną przez orzecznictwo sądowe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1996 r., sygn. akt II CRN 38/96; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., sygn. akt I CSK 281/09). Gwarancja taka jest definiowana jako specyficzna, niestypizowana, a ukształtowana głównie przez praktykę, czynność ubezpieczeniowa, znajdująca oparcie prawne przede wszystkim w zasadzie swobody kształtowania stosunków zobowiązaniowych (art.

3531 k.c.). Jej treść sprowadza się do zagwarantowania wypłaty przez gwaranta na rzecz beneficjenta gwarancji określonego świadczenia pieniężnego na wypadek zajścia wymienionego w gwarancji zdarzenia losowego. W praktyce życia gospodarczego gwarancja ubezpieczeniowa udzielana jest zazwyczaj na zlecenie dłużnika (kontrahenta) w celu wzmocnienia węzła obligacyjnego łączącego go z wierzycielem (beneficjentem). Specyfika gwarancji ubezpieczeniowej polega na tym, że ma ona charakter zobowiązania w znacznym stopniu abstrakcyjnego, co związane jest z tym, że gwarant w zasadzie nie może odwoływać się do stosunku podstawowego łączącego zleceniodawcę z beneficjentem, będącego przyczyną udzielenia gwarancji. Gwarant może podnosić bez ograniczeń zarzuty wyprowadzone ze stosunku łączącego go z beneficjentem. Przyjmuje się też, że ze względu na specyfikę tego zobowiązania, treść gwarancji nie powinna być poddawana wykładni elastycznej i liberalnej.

Na podstawie umowy gwarancji ubezpieczeniowej gwarant zobowiązuje się zapłacić beneficjentowi świadczenie pieniężne w postaci sumy gwarancyjnej w przypadku wystąpienia wypadku gwarancyjnego. Zgodnie z treścią punktu 2. gwarancji z dnia 14 marca 2011 r., udzielona w niniejszej sprawie gwarancja miała zabezpieczać ewentualne roszczenia beneficjenta w stosunku do zobowiązanego w związku z zawartym kontraktem, w szczególności z tytułu wymagalnych i niezapłaconych przez pozwanego kar umownych. Zdarzeniem, od którego gwarancja uzależniała obowiązek zapłaty sumy gwarancyjnej był zatem brak zapłaty należności pieniężnej przez (...) spółkę z o.o. Dla stwierdzenia, że wypadek gwarancyjny się ziścił konieczne było więc sformułowanie roszczenia pieniężnego w stosunku do (...) spółki z o.o. i wezwanie jej do zapłaty określonej kwoty pieniężnej. Jedynie wówczas można było uznać, że miał miejsce brak zapłaty należności.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie powódka żądała zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwot: 63 680 złotych z tytułu obciążających interwenienta ubocznego kar umownych oraz 60 762 złotych z tytułu zwrotu należności wypłaconych interwenientowi R. tytułem wynagrodzenia. Jednocześnie w toku postępowania utrzymywała, że wezwanie interwenienta ubocznego do zapłaty należnych jej kwot nastąpiło w piśmie z dnia 28 października 2011 r. w przedmiocie odstąpienia od umowy (k. 176), taki też dokument został przez nią załączony do skierowanego do pozwanej spółki wezwania do wypłaty środków z gwarancji. Tymczasem analiza powoływanego przez powódkę dokumentu prowadzi do wniosku, że tym pismem (...) F. wezwała R. wyłącznie do zapłaty obciążających ją kar umownych. Powódka nie wykazała także, aby wzywała interwenienta do zwrotu tego wynagrodzenia w okresie późniejszym.

Powyższe skutkowało uznaniem, że wypadek gwarancyjny, skutkujący powstaniem po stronie pozwanego obowiązku zapłaty świadczenia z tytułu gwarancji, ziścił się wyłącznie w odniesieniu do żądania zapłaty kar umownych w wysokości 63 680 złotych. W pozostałym zakresie, tj. co do żądania zwrotu wynagrodzenia 60 762 złotych powództwo uległo oddaleniu z uwagi na brak wezwania (...) spółki z o.o. do jego zwrotu i co za tym idzie niewykazanie, że miał miejsce brak zapłaty tej należności.

Zdaniem Sądu Okręgowego za niezasadne należało natomiast uznać zarzuty nieziszczenia się przesłanek odstąpienia od umowy z dn. 28 lutego 2011 r. uzasadniających m.in. obciążenie R. karami umownymi, a także niespełnienie przez powódkę warunków formalnych żądania wypłaty środków z tytułu gwarancji ubezpieczeniowej.

W ramach swobody umów strony mogą ukształtować umowę gwarancji ubezpieczeniowej jako umowę o charakterze kauzalnym bądź abstrakcyjnym. Użycie w dokumencie gwarancyjnym, zawierającym postanowienia umowy gwarancji ubezpieczeniowej, sformułowań, że gwarancja ubezpieczeniowa jest płatna na pierwsze żądanie albo że jest bezwarunkowa, powoduje, że umowie tej nadano cechy zobowiązania abstrakcyjnego. Tak sformułowana gwarancja ubezpieczeniowa przedstawiana jest w orzecznictwie i doktrynie jako umowa bardzo stabilna, pozbawiona ryzyka kontraktowego. Podstawową jej cechą jest bowiem samodzielność zobowiązania gwaranta oraz oderwanie tego zobowiązania od stosunku podstawowego będącego przyczyną udzielenia gwarancji. Taka cecha gwarancji ubezpieczeniowej powoduje, że żadna ze stron umowy gwarancji ubezpieczeniowej nie może podnosić np. zarzutów nieważności causae bądź jej odpadnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2004 r., I CSK 102/03, niepubl.).

Udzielona przez pozwanego gwarancja z dnia 14 marca 2011 r. miała charakter abstrakcyjny, bezwarunkowy i nieodwołalny, miała być płatna na pierwsze żądanie wystosowane do niego przez powódkę (pkt 1 i 4 gwarancji k. 172). W gwarancji wskazano, że pozwany gwarantuje zapłatę kwoty gwarancji nieodwołalnie i bezwarunkowo, zaś jej wypłata nastąpi w terminie 30 dni od daty otrzymania pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty wraz z wymaganymi załącznikami. Konsekwencją takiego stanowiska jest przyjęcie, że przy ocenie powstania obowiązku zapłaty po stronie gwaranta Sąd nie bada przesłanek o charakterze materialnym, dotyczących wykonania zobowiązania, które zabezpieczać miała gwarancja. Sąd nie bada zatem zarzutów ze stosunku podstawowego, czyli tego który łączył powódkę z jej kontrahentem. Niedopuszczalne było zatem analizowanie, czy interwenient uboczny faktycznie dopuścił się nienależytego wykonania zobowiązania i czy powodowa spółka była w związku z tym uprawniona do odstąpienia od łączącej ich umowy. Zgodnie z szeroko prezentowanym w orzecznictwie stanowiskiem podmiot udzielający gwarancji opatrzonej klauzulami nieodwołanie, bezwarunkowo, na pierwsze żądanie nie może skutecznie powołać się w celu wyłączenia lub ograniczenia przyjętego na siebie obowiązku zapłaty na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została wystawiona. Zobowiązanie gwaranta jest niezależne od relacji zachodzących między zleceniodawcą a gwarantariuszem (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r., sygn. III CZP 166/94, opubl. w OSNC 1995/10/135; uchwała SN z dnia 16 kwietnia 1993 r., sygn. III CZP 16/93, OSNC 1993/10/166; wyrok SN z dnia 16 kwietnia 1996 r., sygn. II CRN 38/96, opubl. w OSNC 1996/9/122). Z tych względów podnoszone przez interwenienta ubocznego oraz pozwanego zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego sąd uznał za nieuprawnione i niemogące mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.

Za chybiony Sąd Okręgowy uznał zarzut niedochowania przez powódkę wymogów formalnych żądania wypłaty środków z gwarancji. Warunki, po spełnieniu których pozwany zobowiązany był do wypłaty beneficjentowi sumy gwarancyjnej zostały określone w punktach 5 i 6 gwarancji (k. 172). Wezwanie do zapłaty powinno być zatem podpisane przez osoby umocowane do działania w imieniu beneficjenta i złożone w okresie ważności gwarancji, a także zawierać załączniki w postaci pisemnego oświadczenia, że zobowiązany, pomimo wezwania, nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją i nie uiścił wymagalnych kar umownych oraz, że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji, kopii wezwania do zapłaty kar umownych, wraz z potwierdzeniem wysłania, a także dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty. Pozwany zakwestionował jedynie prawidłowość wykazania umocowania osób podpisanych pod wezwaniem do wypłaty środków z gwarancji do działania w imieniu (...) F. w chwili sporządzenia tego wezwania oraz fakt, że dołączone do wezwania zapłaty oświadczenie o niewykonaniu umowy nie zawierało sformułowania, aby (...) spółka z o.o. nie zapłaciła należności wynikających z kar umownych. Pozwany nie zaprzeczył natomiast spełnieniu przez powódkę trzeciego z wymogów formalnych wniosku o wypłatę środków z gwarancji, tj. przedłożenia kopii wezwania do zapłaty kar umownych.

W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie wyżej wymienione warunki formalne zostały przez powódkę spełnione. Przedłożone wraz z wnioskiem o wypłatę środków z tytułu gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 14 marca 2011 r. oświadczenie zawierało sformułowanie, że (...) spółka z o.o. nie uiściła należności wynikających z kar umownych (k. 183). (...) F. prawidłowo wykazała umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do wypłaty środków z gwarancji do działania w jej imieniu. Stanowisko pozwanego, jakoby na podstawie odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego powodowej spółki aktualnego na dzień 6 kwietnia 2012 r., czyli na dwa miesiące przed złożeniem wniosku o wypłatę, nie był w stanie ustalić osób uprawnionych do działania w charakterze jej organów jest zbyt rygorystyczne i nie znajduje oparcia w przepisach prawa ani w realiach obrotu gospodarczego.

Szczegółowe kwestie w przedmiocie wydawania odpisów z Krajowego Rejestru Sądowego reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowych zasad udzielania informacji i udostępniania kopii dokumentów z katalogu (Dz.U. Nr 247, poz. 1811). Zgodnie z postanowieniami cytowanego rozporządzenia, odpis z Krajowego Rejestru Sądowego może być pełny (zupełny) lub aktualny. Odpis pełny zawiera treść wszystkich wpisów w rejestrze pod danym numerem Krajowego Rejestru Sądowego, dokonanych od chwili pierwszego wpisu, z wyjątkiem wpisów niepodlegających ujawnieniu, odpis aktualny zawiera natomiast aktualną treść wpisów w rejestrze pod danym numerem. Odpisy z rejestru, jako dokumenty urzędowe, stanowią w postępowaniu cywilnym - zgodnie z art. 244

k.p.c. - dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Nie istnieją natomiast przepisy, które określałyby jak długo odpis z rejestru zachowuje ważność. W praktyce obrotu gospodarczego przyjmowany jest niekiedy okres trzech miesięcy, jak podkreśla jednak doktryna powyższa zasada nie wynika z przepisów prawa i funkcjonuje jako zwyczaj handlowy (tak: uchwała SN z dnia 8 listopada 2007 r., III CZP 92/07, OSNC 2008/11/126). Należy zatem zdecydowanie stwierdzić, że przedłożony przez powodową spółkę wraz z wezwaniem do zapłaty odpis z rejestru, aktualny na dzień 6 kwietnia 2012 r. (k. 184-188), był wystarczający do zweryfikowania prawidłowego umocowania osób podpisanych pod wezwaniem do działania w imieniu (...) F..

W zakresie roszczenia o zapłatę odsetek Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c., zasądzając je zgodnie z żądaniem pozwu oraz postanowieniami punktu 4. gwarancji (k. 172) od dnia 12 lipca 2012 r., tj. po upływie 30 dni od otrzymania przez pozwanego pisemnego wezwania do wypłaty środków objętych gwarancją z dnia 14 marca 2011 r. (k. 192)

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w części oddalającej powództwo i zarzuciła:

a) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, które to naruszenie w sposób istotny wypaczyło rozstrzygnięcie Sądu,

b) oparcie rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym, bez rozważenia w sposób bezstronny i wszechstronny zebranego materiału i w konsekwencji przyjęcie, że mimo zachowania przez powódkę wymogów formalnych żądania wypłaty środków z gwarancji, wypadek gwarancyjny, skutkujący powstaniem po stronie pozwanej obowiązku zapłaty świadczenia z tytułu gwarancji ziścił się wyłącznie w odniesieniu do żądania zapłaty kar umownych w wysokości 63 680 złotych.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powódki kwoty w wysokości 124 442,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 12 lipca 2012 r. do dnia zapłaty, oraz kosztami postępowania w I instancji nadto wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów instancji odwoławczej według norm przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji w całości, oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Interwenient uboczny wniósł o oddalenie apelacji w całości, oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku w oparciu o art. 386 par. 1 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. jest chybiony. Pomimo iż apelujący podniósł zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. to naprawdę spór koncentruje się wokół oceny kwestii prawidłowości złożenia przez (...) F. żądania wypłaty kwoty objętej gwarancją w sytuacji, gdy po odstąpieniu od umowy z dnia 28.02.2011r., powódka nie wezwała (...) spółki z o.o. do zwrotu świadczenia wzajemnego.

Ustalenie sądu I instancji, że powód nie wykazał, iż wezwał (...) spółkę z o.o. do zwrotu wynagrodzenia w kwocie 60.762 zł. wypłaconego jej na podstawie umowy z 28.02.2011r. jest prawidłowe. Błędne jest jednak stanowisko tego sądu, że w związku z w/w faktem nie ziścił się wypadek gwarancyjny skutkujący powstaniem po stronie pozwanego obowiązku zapłaty z tytułu gwarancji świadczenia obejmującego żądanie zwrotu wynagrodzenia.

Rację ma apelujący, że okoliczność, iż powódka nie wezwała (...) spółki z o.o. do zwrotu wypłaconego wynagrodzenia nie ma znaczenia dla skuteczności dochodzenia owego wynagrodzenia z gwarancji ubezpieczeniowej.

Gwarancja zabezpieczała roszczenia beneficjenta w stosunku do zobowiązanego w związku z kontraktem z 28.02.2011r. Zdarzeniem, od którego gwarancja uzależniała obowiązek zapłaty sumy gwarancyjnej było zatem **powstanie roszczenia beneficjenta** w stosunku do zobowiązanego z kontraktu, pozostającego w związku z tym kontraktem (pkt 2 gwarancji k.172).

Zgodnie z art. 494. § 1 k.c. strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy, a druga strona obowiązana jest to przyjąć. Z chwilą rozwiązania umowy pojawia się zatem obowiązek zwrotu w całości spełnionych przez strony świadczeń wzajemnych. W odniesieniu do odstępującego wynika to wprost z brzmienia art. 494 § 1 zdanie pierwsze k.c., zaś obowiązek drugiej strony płynie z przyznanego odstępującemu w art. 494 § 1 zdanie drugie k.c. roszczenia. Tak więc, z chwilą złożenia przez powódkę oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z mocy samego prawa powstało na jej rzecz roszczenie o zwrot wypłaconego wynagrodzenia. Skoro gwarancja zabezpieczała roszczenia beneficjenta w stosunku do zobowiązanego w związku z kontraktem z 28.02.2011r. a roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia pozostaje w związku kontraktem (w tym zakresie nie było pomiędzy stronami sporu, pozwany w odpowiedzi na pozew nie podniósł stosownych zarzutów), to już z chwilą powstania roszczenia beneficjenta o zwrot wynagrodzenia ziścił się wypadek ubezpieczeniowy.

Rację ma apelujący, że zgodnie z gwarancją dla dochodzenia na podstawie gwarancji roszczenia o zwrot spełnionego świadczenia nie jest wymagane uprzednie wezwanie (...) spółki z o.o. do dokonania zwrotu otrzymanego przez nią wynagrodzenia. O ile w sytuacji dochodzenia kar umownych strony wyraźnie zastrzegły, że warunkiem dochodzenia zapłaty z gwarancji jest uprzednie wezwanie zobowiązanego do zapłaty kar umownych i oświadczenie beneficjenta, że pomimo wezwania zobowiązany nie uiścił wymagalnych kar, o tyle w przypadku dochodzenia z gwarancji innych roszczeń pozostających w związku z kontraktem z 28.02.2011r. wymóg taki nie został ustanowiony.

Jak wynika z uzasadnienia uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna (uchwała z dnia 16 kwietnia 1993 r. III CZP 16/93, LEX nr 3900), **cechą charakterystyczną gwarancji nie jest przejęcie zobowiązań dłużnika, lecz przejęcie ryzyka transakcji, które ponosi wierzyciel**. Gwarancja nie wzmacnia stosunku podstawowego, jak poręczenie, ale służy do wyrównania beneficjentowi szkody. Skoro poręczyciel odpowiada tak jak dłużnik główny, jego odpowiedzialność jest ukształtowana przez "odesłanie" do zasad odpowiedzialności dłużnika głównego; od tych zasad zależy także, jak będzie ukształtowana odpowiedzialność poręczyciela. Można zatem dojść do wniosku, że poręczyciel odpowiada "za" dłużnika głównego, **gwarant zaś "za" uzyskanie zagwarantowanego rezultatu**. Świadczenie dłużnika zobowiązania gwarancyjnego polega na naprawieniu szkody przez zapłatę odszkodowania. Z momentem zawarcia umowy gwarancyjnej wierzyciel nabywa w stosunku do gwaranta roszczenie, które może kierować przeciwko niemu. Roszczenie to staje się wymagalne z chwilą niespełnienia przez osobę trzecią, za której zachowanie udzielono gwarancji, świadczenia lub niezaciągnięcia przez nią zobowiązania. Oznacza to niezrealizowanie się skutku, za który udzielono gwarancji." W sprawie niniejszej gwarancja zabezpieczała należyte wykonanie kontraktu z 28.02.2011r. Z chwilą odstąpienia od kontraktu nie doszło do uzyskania przez beneficjenta zagwarantowanego rezultatu, zatem wszelkie roszczenia związane z tym kontraktem mógł on kierować bezpośrednio w stosunku do gwaranta.

Z faktu, że gwarancja ma samodzielny i nieakcesoryjny charakter, wynika **niemożność podniesienia przeciwko beneficjentowi zarzutów przysługujących dłużnikowi, którego świadczenie objęto gwarancją**. Nie można w szczególności podnieść zarzutu, iż brak było podstaw do odstąpienia od umowy. Samoistność gwarancji wyklucza także zarzut, że umowa główna (stosunek podstawowy) nie doszła do skutku albo została unieważniona. Ważność zobowiązania gwaranta nie zależy od ważności zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego. Jeżeli nawet dłużnik uchylił się od skutków prawnych swego oświadczenia woli, np. z powodu wady tego oświadczenia, to okoliczność ta nie będzie miała wpływu na treść i zakres zobowiązania gwaranta. **Tak więc, umowa gwarancji jest odrębnym, niezależnym zobowiązaniem gwaranta względem beneficjenta**. Ma ona charakter umowy jednostronnie zobowiązującej. W sprawie niniejszej bezspornie powódka złożyła oświadczenie o odstąpieniu

od umowy z dnia 28.02.2011r. (k.176) i dołączyła je do wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej, złożyła więc oświadczenie, że zobowiązany nie wykonał kontraktu objętego gwarancją i że dochodzona kwota jest jej należna z tytułu gwarancji. Postanowienia umowy gwarancji, które określają przesłanki aktualizacji obowiązku gwaranta nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający, w szczególności zaś, jeżeli gwarant chce uzależnić swoją odpowiedzialność od zaistnienia materialnego wypadku gwarancyjnego, to okoliczność taka winna wyraźnie wynikać z treści gwarancji. Strony nie uzależniły aktualizacji obowiązku gwaranta od wezwania (...) spółki z o.o. do zwrotu wynagrodzenia w sytuacji odstąpienia od kontraktu, zatem brak takiego wezwania nie stanowi przeszkody do dochodzenia zapłaty z gwarancji.

Sąd Apelacyjny w składzie niniejszym podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9.07.2013r. sygn. I A CA 48/13, LEX nr 1381587, iż konstrukcja umowy gwarancji ubezpieczeniowej oparta na zasadzie swobody umów, pozwala stronom w sposób swobodny ukształtować przesłanki aktualizujące obowiązek zapłaty sumy gwarancyjnej. W praktyce, w imię szybkości i pewności obrotu prawnego, **o obowiązku świadczenia gwaranta decydują wyłącznie przesłanki formalne, polegające na zgłoszeniu przez beneficjenta żądania zapłaty o przewidzianej w umowie treści i formie.** Obowiązek gwaranta aktualizuje się zatem **przez samo przedstawienie żądania zapłaty**, przy czym ważne jest, aby żądanie to zostało złożone w dokładny sposób i przy użyciu sformułowań określonych w umowie gwarancji. Takie żądanie zapłaty o przewidzianej w umowie gwarancji treści i formie zostało przez powódkę złożone, zatem roszczenie o zapłatę przez gwaranta zwrotu wypłaconego wykonawcy wynagrodzenia jest uzasadnione i winno być przez sąd I instancji uwzględnione.

Strony umowy gwarancji przewidzieć mogą, że obowiązek gwaranta nie aktualizuje się tylko z momentem złożenia odpowiedniego oświadczenia lub żądania przez beneficjenta, ale dopiero po odpowiednim wykazaniu przez niego, że nie zostało właściwie spełnione świadczenie, którego wykonanie zabezpieczała gwarancja (np. stosownym dokumentem o charakterze technicznym). Możliwe jest także wprowadzenie do treści gwarancji klauzuli rzeczywistego niewystąpienia gwarantowanego rezultatu. Wystąpienie tej ostatniej okoliczności stanowi tzw. materialną przesłankę obowiązku gwaranta, która określana bywa też jako "materialny wypadek gwarancyjny". Jego postać wskazuje umowa gwarancji, określająca rodzaj zabezpieczonego rezultatu - świadczenia, które ma spełnić dłużnik ze stosunku podstawowego. Uzależnienie obowiązku zapłaty sumy gwarancyjnej od przeprowadzenia pełnego dowodu na okoliczność niewystąpienia gwarantowanego rezultatu powinno przy tym wyraźnie wynikać z treści udzielonej gwarancji. Złożona do akt umowa gwarancji przeprowadzenia takiego dowodu nie wymaga.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie drugim i uwzględnił powództwo o zapłatę z gwarancji świadczenia obejmującego żądanie zwrotu wypłaconego wynagrodzenia, przyjmując że formalne przesłanki żądania zwrotu zostały przez powoda spełnione zgodnie z treścią umowy gwarancji.

O obowiązku zapłaty ustawowych odsetek Sąd Apelacyjny rozstrzygnął zgodnie z treścią art. 481 par. 1 k.p.c. w zw. z art. 455 k.c., zasądzając je po upływie 30 dni od otrzymania przez pozwanego pisemnego wezwania do zapłaty.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z wynikiem sporu w oparciu o art. 98 par. 1 i 3 k.p.c.

Na koszty zasądzone za I instancję złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 6223 zł. i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3600 zł. wraz z opłatą skarbową w kwocie 17 zł.

Na koszty zasądzone za II instancję złożyły się: opłata od apelacji w kwocie 3.039 zł. oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2700 zł.